

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 22/2015

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Klaus Munkeby

Klagen gjelder: Krav om kompensasjon etter
forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt
kompensasjonsordning.

Beslutningsdato: 14. juni 2016

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Marianne Abeler
Claus Brynildsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge. Skadelidte har krav på full
kompensasjon (65 G).

1. Sammendrag av saksgangen

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjon for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i internasjonale operasjoner (kompensasjonsforskriften).

██████████, heretter kalt skadelidte, er født ██████████. Skadelidte tjenestegjorde i ██████████ i to kontingenter i perioden ██████████. Han jobbet her i forsyningstjenesten, og var gjennom denne tjenesten mye ute av leir.

Skadelidte er født på ██████████, og yngst av 8 søsken. Han skal ha hatt en fin oppvekst, og har i dag et ukomplisert forhold til sine søsken. Han har også 3 barn, men ser ikke barna så ofte etter at han og samboeren gikk fra hverandre i 1997. Skadelidte flyttet til Sverige, der han fikk seg en ny samboer.

Etter at skadelidte var ferdig på ungdomskolen i ██████████ jobbet han som hjelpemann på en lastebil. I ██████████ begynte han som ██████████ på en ██████████, men sluttet her i ██████████. Da begynte han i ██████████ som ██████████. Han jobbet her både før og etter tjenesten i ██████████, men sluttet i ██████████.

Skadelidte meldte inn sine psykiske plager i forbindelse med tjenesten i ██████████ til NAV i 2006. Han fremmet deretter et krav om yrkesskadeerstatning til Statens pensjonskasse (SPK). I den forbindelse innhentet SPK en spesialisterklæring fra Sverre Hougsnæs, datert 16. november 2010. Hougsnæs fant under tvil at skadelidte ikke hadde en PTSD fra tjenesten i ██████████, blant annet ut fra kriteriet om at de nødvendige symptomene ikke kunne dokumenteres rett i etterkant av tjenesten (innen 6 måneder).

Etter at den særskilte kompensasjonsordningen ble etablert i 2010, ble kravet ført under denne ordningen som ansvarsgrunnlag. Det ble innhentet ny spesialisterklæring etter mandatet for ordningen. Erklæringen ble utarbeidet av psykiater Svend Ole Nielsen, og er datert 11. november 2012. Han kommer frem til at skadelidtes psykiske plager best samsvarer med en PTSD lidelse fra tjenesten i ██████████ på slutten av ██████████-tallet. Dr. Nielsen uttrykker også tvil rundt tidskriteriet, men legger til grunn at det dreier seg om et tilfelle med «late onset», altså at diagnosen debuterte senere enn de seks månedene som tidskriteriet vanligvis stiller krav om. Videre finner han at det er hans psykiske plager her som har ført til bortfall av arbeidsevnen, og denne funksjonssvikten anses som varig.

Dr. Nielsen er blitt bedt om å utarbeide en tilleggserklæring basert på ytterligere fremsendt dokumentasjon i saken. Erklæringen er datert 15. desember 2015. I erklæringen gir Nielsen uttrykk for at PTSD er rette diagnosen, men medgir at det lange tidsforløpet fra tjenesten og frem til funksjonssvikten svekker konklusjonen.

SPK har i vedtak av 6. februar 2016 innvilget skadelidte 75 % av full kompensasjon etter kompensasjonsordningens Del II (65 G). SPK mener at skadelidte har en psykisk belastningsskade som følge av tjenesten. Han er 100% ervervsufør, men som følge av at hans massive alkoholmisbruk er erstatningen avkortet med 25%, i det skadelidte selv har medvirket til skaden gjennom sin alkoholbruk, jf. kompensasjonsforskriften § 4a, jf. forsvarspersonelloven

§ 12 b, jf. yrkesskadeforsikringsloven § 14, jf. skl. § 5-1. Subsidiært er anført at den massive alkoholbruken må anses å være en upåregnelig følge av tjenesten.

Advokat Munkeby har på vegne av sin klient påklaget vedtaket. Skadelidte hevder at det er sannsynliggjort at det er årsakssammenheng mellom tjenesten og hans psykiske lidelse, og at det ikke er rom for noen avkortning av kompensasjonen. Skadelidte mener han har krav på full kompensasjon tilsvarende 65 G. SPK har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket, og klagen er fremsendt klagenemnda for behandling.

Skadelidte møtte sammen med sin advokat. SPK var også tilstede i møtet.

2. Nemndas vurdering

SPK har i sitt vedtak lagt til grunn at skadelidte er påført varig psykisk belastningsskade som følge av tjenestegjøring i en internasjonal operasjon. Det er videre på rene at skadelidte i dag er 100 % varig ervervsufør. Det sentrale spørsmålet i saken er om skadelidtes alkoholmisbruk medfører at kompensasjonen skal avkortes.

Skadelidte har i vedtak av 6. februar 2016 blitt innvilget 75 % av full kompensasjon fra SPK. SPK har lagt til grunn at skadelidtes alkoholproblem er sekundært til tjenesten, og i stor grad fremstår som selvmedisinering av hans psykiske plager. SPK fremholder at *«det fremstår som klart at økende og betydelig alkoholkonsum fra rundt 1997-1998 står sentralt i den utviklingen som førte til at han falt ut av arbeidslivet seks-syv år senere, og vanskeliggjorde en vellykket tilbakeføring til arbeidslivet»*. SPK anfører at kompensasjonen kan avkortes med 25% med grunnlag i kompensasjonsforskriften § 4a, jf. forsvarspersonelloven § 12 b, jf. yrkesskadeforsikringsloven § 14, jf. skadeersatningsloven § 5-1 som følge av skadelidtes alkoholmisbruk: Subsidiært anføres at skadelidtes alkoholbruk har gått langt ut over det som må anses som påregnelig dersom en velger å se det som selvmedisinering av hans psykiske plager og reduserer erstatningen med 25%.

Grunnlag for avkorting forutsetter hjemmel. Det er ikke nedfelt noen særskilt hjemmel for avkorting i forskriften. Det er ei heller noen særskilt henvisning i forskriften til at forsvarspersonelloven, yrkesskadeforsikringsloven eller skadeserstatningsloven skal anvendes direkte. Det er heller ikke støtte i forarbeider som danner grunnlag for en analogisk anvendelse av avkortingsregler. Formålet bak kompensasjonsordningen var bl.a. å sikre en effektiv ordningen med standardiserte utmålingsregler i forskriften § 4. En vurdering av om vilkårene for avkorting skulle være oppfylt, ville stått i sterk motsetning til dette formål, og fremstått som en særdeles kompliserende faktor i erstatningsoppgjøret. Avkorting ville forøvrig ha forutsatt at skadelidte må ha opptrådt grovt uaktsomt og at det foreligger årsakssammenheng mellom den grove uaktsomhet og skaden eller merskaden. Dette har SPK overhodet ikke vurdert. Hvor grensen går mellom akseptabel, uaktsom eller grov uaktsom selvmedisinering, ville være særdeles komplisert å trekke. Det ville videre være tilnærmet umulig å avgjøre i hvor stor utstrekning den påstått grovt uaktsomme selvmedisinering har påført skade og hvor stor skade som ville ha vært til stede uansett. Det anføres at dette heller ikke er påkrevet. Fra SPKs oversendelsesskriv siteres:

"Den frie bevisvurdering gjelder også spørsmålet om alkoholkonsumet har nådd et nivå som innebærer at avkortingsvilkårene er oppfylt. Almennelig kunnskap i samfunnet om konsekvenser av overdreven alkoholbruk har eksistert i århundrer. Det er liten tvil om at muligheten til å oppnå bedring av sine posttraumatiske plager, og hvilke selvstendige negative effekter alkoholen

ville få for psykiske og somatisk helse. Det er ikke nødvendig for SPK å vise til et konkret nivå for at alkoholkonsumet skal anses tilstrekkelig alvorlig til å hjemle medvirkningsansvar."

Subsidiært har SPK anført at alkoholbruken går utover det påregnelige og at ansvaret derfor må begrenses under henvisning til den generelle adekvanslæren. Det fremholdes at skadelidte har hatt et upåregnelig høyt alkoholmisbruk, som igjen har vanskeliggjort tilbakeføringen til arbeidslivet. Hvor grensen går mellom påregnelig og upåregnelig selvmedisinering er ikke forsøkt trukket opp.

For nemnda fremstår alkohol som selvmedisinering som en åpenbart påregnelig konsekvens av de psykiske plager. Dette er da også gjennomgående for et betydelig omfang av de saker nemnda har hatt til behandling.

Etter nemndas vurdering kan SPKs prinsipale og subsidiære anførsler ikke føre frem. Det fremstår som særdeles lite skjønnsomt på den ene side å erkjenne at skadelidte er blitt påført skade under internasjonal tjeneste for Norge, for så at han skal måtte tåle reduksjon i erstatningen, fordi han gjennom alkoholbruk har søkt å døyve smerten han er påført. For øvrig har skadelidte forklart seg adekvat om sin alkoholbruk som er knyttet til angstanfall som tidvis rammer ham sterkt som følge av traumer under tjeneste. Utover det benytter skadelidte etter det som fremkommer, ikke alkohol.

På spørsmål fra nemnda under behandling av saken, opplyste SPKs representant, at det ikke forelå noen annen praksis på dette i SPK, og at det ikke fantes andre tilsvarende vedtak som i denne saken.

Klagen tas etter dette til følge. Skadelidte har krav på full kompensasjon etter forskriften med 65 G, jf. § 4a.

For klageomgangen har advokat Munkeby fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 47.250,- inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 21 timer. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Kravet dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge. SPK skal utbetale ytterligere 25 % av 65 G.

Utgifter til juridisk bistand i klagebehandlingen dekkes med kr. 47.250,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 19. juli 2016

Anne Stine Eger Mollestad
Leder av klagenemnda